

MỘT SỐ Ý KIẾN NGƯỜI DÂN VỀ HAI LOẠI TIỀN GIẤY VIỆT NAM

DẶNG THANH TRÚC*

In và phát hành đồng tiền ra lưu thông là vấn đề nhạy cảm đối với bất cứ quốc gia nào, vì đồng tiền, ngoài tác dụng như một phương tiện lưu thông, còn có mối liên hệ trực tiếp tới an ninh quốc gia, và có tác động tới thái độ của người dân đối với nền kinh tế nói riêng và Nhà nước nói chung. Chính vì vậy, ngay khi Ngân hàng Nhà nước Việt Nam cho phát hành và lưu thông loại tiền mới được in bằng chất liệu polymer (nhựa) thay thế cho loại tiền được in trên chất liệu cotton (giấy) truyền thống đã gây ra một số thông tin trái chiều trên các phương tiện thông tin đại chúng. Thời gian gần đây (tháng 12/2008) dư luận về chất lượng của đồng tiền polymer lại một lần nữa được phản ánh trên một số báo in và báo hình, thu hút sự quan tâm của giới nghiên cứu xã hội. Bài viết này dựa trên số liệu của cuộc nghiên cứu ***Đánh giá về chất lượng tiền đồng Việt Nam và thái độ của người sử dụng*** (do Viện Xã hội học triển khai vào tháng 12 năm 2008 với mẫu là 1003 bảng câu hỏi và 36 phỏng vấn sâu). Hy vọng bài viết sẽ cung cấp một cái nhìn dưới góc độ xã hội học về vấn đề này.

1. Chất lượng tiền polymer và tiền cotton

Chất lượng của đồng tiền Việt Nam được xem xét theo các chỉ báo về độ bền, độ nhàu nát, độ mủn, khả năng giữ sạch, khả năng giữ mới và khả năng chịu tác động của các yếu tố môi trường như không khí, độ ẩm, nước v.v...

► Độ bền

Nhìn chung người dân đánh giá rất cao độ bền của tiền polymer hiện đang được sử dụng. 82,6% người trả lời cho biết tiền polymer khó rách. Khi so sánh về độ bền giữa tiền polymer và tiền cotton, số người khẳng định tiền polymer bền hơn chiếm ưu thế hơn hẳn (92%), với các tỷ lệ 49,5% người cho rằng: tiền polymer rất khó rách hơn so với tiền cotton và 42,5% người đưa ra ý kiến: tiền polymer hơi khó rách hơn so với tiền cotton. "*Tiền cotton dễ rách hơn tiền polymer, vì tiền polymer có độ dai hơn, có chất liệu ni lông tốt. Tiền cotton dễ rách bởi vì nó có chất liệu bằng giấy, giao dịch nhiều năm dẫn đến hiện tượng bào mòn tiền, cộng với chất lượng giấy hay bị đổ bụi, gặp môi trường ẩm hoặc gặp nước thì tiền sẽ bị ẩm và ướt nếu sử dụng không cẩn thận sẽ bị nhàu nát và rách. Về độ bền tôi đánh giá tiền polymer có độ bền lâu hơn so với tiền cotton*". (Nam, 48 tuổi, 12/12, kinh doanh vật dụng gia đình. TP. Hồ Chí Minh).

* ThS, Viện Xã hội học.

➤ Độ nhàu nát

Nhận xét về độ nhàu nát của đồng tiền, có tới 83,5% số người tham gia phỏng vấn cho biết tiền polymer rất khó hoặc hơi khó nhàu nát. Chỉ có 7,6% ý kiến cho rằng tiền polymer hơi dễ nhàu nát và một tỷ lệ rất nhỏ - 1,5% cho rằng rất dễ nhàu nát. So sánh giữa hai loại tiền, 91,9% nói rằng tiền polymer rất khó và hơi khó nhàu nát hơn tiền cotton. *"Tiền polymer ít bị nhàu nát hơn, ít bị mủn rã khi gặp phải nước. Ngược lại, đồng tiền cotton ngày trước cứ gặp nước là dễ nhàu nát, dễ rách hơn rất nhiều"* (Nữ, 48 tuổi, 12 / 12, chủ cửa hàng chăn ga gối đệm. Đà Nẵng). Chỉ có một tỷ lệ rất khiêm tốn, với 3,7% người trả lời nhận xét rằng tiền polymer hơi dễ nhàu nát hơn tiền cotton. Và đây có thể là lý do để người dân đưa ra nhận xét đó: *"Tiền polymer cũng có một số mệnh giá hay nhàu như tiền 10.000đ và 20.000đ nhưng do có chất nylon nên mức độ nhàu nát không rõ lắm, vẫn có thể coi là ưu hơn so với tiền cotton. Tiền polymer dễ nhàu nát nhất là ở những nếp gấp của đồng tiền. Tiền cotton nhàu nát ở cả tờ tiền chứ không riêng phần nào"* (Nam, 40 tuổi, đại học, chủ cửa hàng máy tính. Cần Thơ).

➤ Độ mủn

Theo quan sát của người dân thì độ mủn là một trong những điểm mạnh của đồng tiền polymer. ý kiến cho rằng tiền polymer rất khó mủn và hơi khó mủn chiếm một tỷ lệ rất cao - 89,9%. Chỉ có 2,7% tổng số người được hỏi nói tiền polymer hơi dễ mủn và rất dễ mủn. Nếu so sánh với tiền cotton, tiền polymer chiếm ưu thế gần như tuyệt đối về độ mủn, với tổng cộng 94,9% người được hỏi trả lời rằng tiền polymer rất khó mủn hơn và hơi khó mủn hơn so với tiền cotton.

"Tiền cotton nếu bị ngâm lâu trong nước khi lấy ra không cần thận sẽ bị rách hết, vì tiền giấy gặp nước dễ bị mủn, phải để cho nó tự khô rồi gỡ từng tờ một. Còn tiền polymer nếu để quên trong túi quần sau khi giặt xong vẫn lấy ra dễ dàng, không bị rách và cũng không cần chờ cho khô hẳn". (Nữ, 57 tuổi, đại học, cán bộ hưu trí. Bình Dương)

➤ Độ sạch

Khả năng giữ sạch của đồng tiền polymer cũng được người dân tin tưởng với một tỷ lệ cao - 83,1%. Chỉ có chưa đến 4% người được phỏng vấn cho rằng tiền polymer hơi dễ bẩn và rất dễ bẩn. Những người trả lời cũng dành ưu ái nhiều hơn cho khả năng giữ sạch của tiền polymer so với tiền cotton, với tổng cộng 92% ý kiến cho rằng tiền polymer rất khó bẩn hơn hoặc hơi khó bẩn hơn tiền cotton. Chỉ có một tỷ lệ rất không đáng kể (1,7%) nhận xét rằng tiền polymer hơi dễ bẩn hơn hoặc rất dễ bẩn hơn so với tiền cotton. *"Tiền polymer khó bám bẩn hơn tiền cotton vì có độ trơn nhất định. Nhiều khi do khách hàng sơ ý, sau khi lựa chọn gà, cá ... tay của khách hàng bị dính máu gà, dính đất, cầm tiền đưa, nhưng chỉ cần lấy khăn sạch lau là hết. Còn tiền cotton, do độ nhám nhiều nên dễ bám bẩn hơn và khi đã bị bám bẩn thì không lau được"*. (Nam, 29 tuổi, 9 / 12, bán gạo. Bình Dương).

➤ Độ mới

70,7% người trả lời phỏng vấn nhận xét tốt về đồng tiền polymer hơn với đồng tiền cotton, với suy nghĩ tiền polymer giữ được độ mới lâu hơn rất nhiều và hơi lâu hơn so với tiền cotton. Tuy nhiên tỷ lệ người ủng hộ đồng tiền cotton so với đồng tiền polymer về khả năng giữ mới đã tăng lên so với các yếu tố khác như độ bền, độ nhàu nát, độ mủn và khả năng giữ sạch. Tổng cộng có tới 17,3% người cho biết là tiền cotton giữ được độ mới hơi lâu hơn (14,4%) hoặc lâu hơn rất nhiều (2,9%) so với tiền polymer. Mức độ giữ mới của đồng tiền được đánh giá thông qua khả năng chịu nước, chịu nhiệt, độ ẩm, độ bám bẩn và mức độ phai màu trong quá trình sử dụng. Người dân đánh giá cao khả năng chịu nước, độ ẩm và độ bám bụi của đồng tiền polymer, nhưng về độ chịu nhiệt thì họ cho rằng tiền polymer không bằng đồng tiền cotton. *"Tiền cotton thì không chịu được môi trường ẩm và nước, nếu bị môi trường này tác động, tờ tiền sẽ nhanh cũ hơn, nhanh ngả màu khác, nhanh rã hơn"*. (Nam, 48 tuổi, 12/12, kinh doanh vật dụng gia đình. TP Hồ Chí Minh).

➤ Độ an toàn của đồng tiền đối với sức khỏe người tiêu dùng

Mức độ an toàn đối với sức khỏe cũng được nhìn nhận qua các yếu tố như độ bám bẩn, độ bụi, độ ẩm mốc và mùi hôi của đồng tiền qua quá trình sử dụng. Như đã phân tích ở những phần trên, người dân luôn cho rằng tiền polymer ít bám bẩn, ít có bụi, ít bị ẩm mốc và ít có mùi hôi hơn rất nhiều so với tiền cotton cả trong quá trình trao đổi tiền cũng như khi cất giữ tiền. Đa số người được hỏi (71,6%) đều dành ưu điểm này cho đồng tiền polymer, với các tỷ lệ tương ứng cho rằng tiền polymer an toàn hơn rất nhiều và hơi an toàn hơn so với tiền cotton là 32,6% và 39,2%. Số người đưa ra nhận định mức độ an toàn này là như nhau đối với cả hai loại tiền chiếm tỷ lệ 18,6%. Đây là một tỷ lệ tương đối cao nếu so với các tiêu chí khác đã phân tích ở trên. Ngược lại, chỉ 2% tỷ lệ người được hỏi cho biết tiền cotton hơi an toàn (1,5%) và an toàn hơn rất nhiều so với tiền polymer (0,5%). *"Tôi thấy đồng tiền polymer ít bị bẩn, ít bị nhàu nát, ít bị mủn rã hơn, nên nó ít bị bụi, ít mang theo những vi trùng hơn so với đồng tiền cotton"*. (Nam, 52 tuổi, 12/12, chủ cửa hàng xe máy. Đà Nẵng).

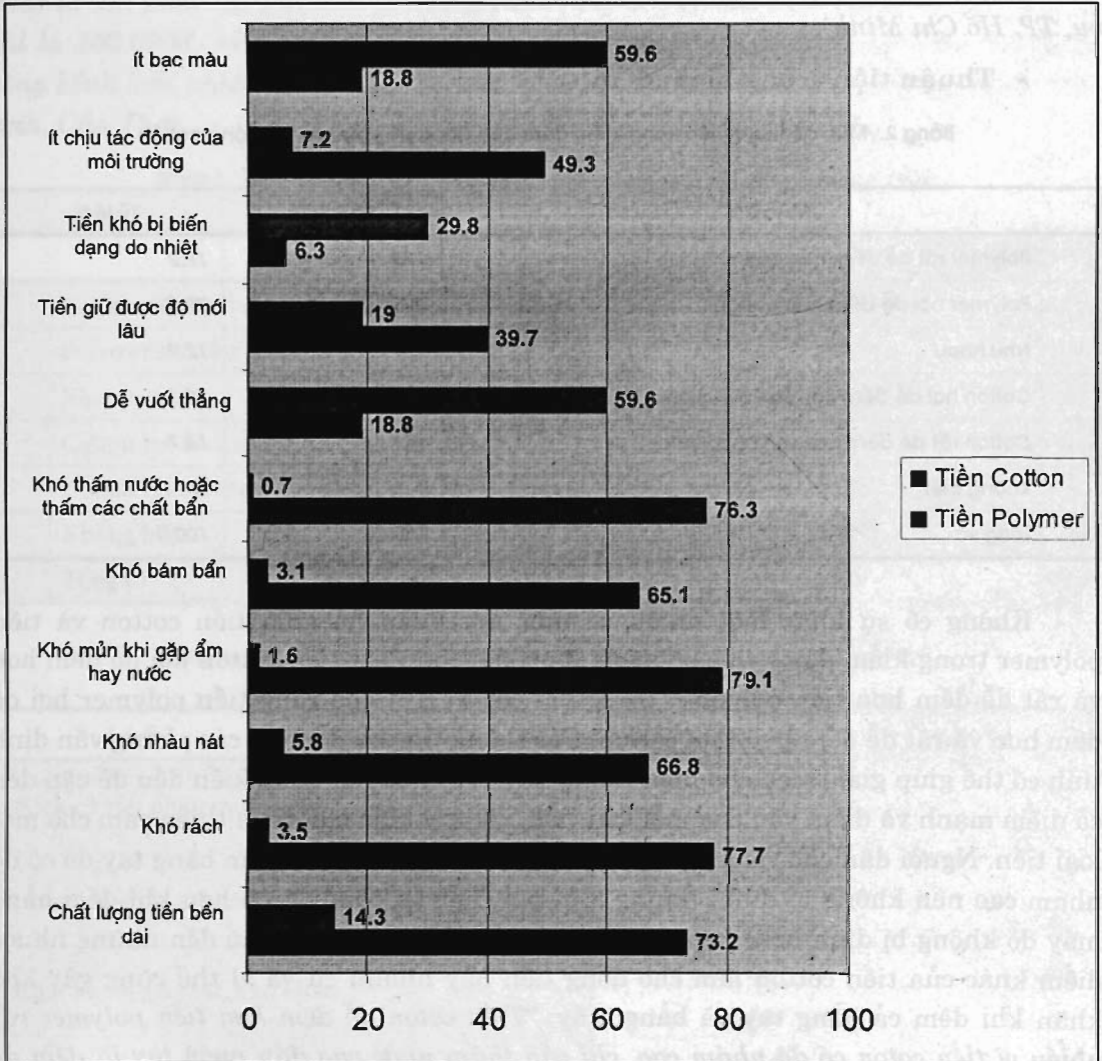
➤ Nhận xét chung về chất lượng đồng tiền polymer

Bảng 1. Chất lượng tiền polymer

Chất lượng	Số ý kiến	Tỷ lệ %
Rất tốt	136	13.6
Tốt	572	57.0
Bình thường	248	24.7
Kém	46	4.6
Rất kém	1	.1
Tổng số	1003	100.0

Phần đông người trả lời phỏng vấn (70,6%) xác nhận đồng polymer có chất lượng tốt. Với những đặc tính được nêu ra dưới đây khi so sánh thì tiền polymer được người sử dụng ghi nhận tới 8 yếu tố là điểm mạnh so với tiền cotton. Ngược lại, tiền cotton cũng có một số điểm mạnh so với tiền polymer như khó bị biến dạng do nhiệt, dễ vượt thẳng và ít bạc màu.

Biểu 1. So sánh 10 yếu tố của 2 loại tiền

2. Mức độ thuận lợi trong sử dụng

> Mức độ rõ ràng của các mệnh giá

Qua kết quả phỏng vấn sâu đa số người trả lời đều yêu thích màu sắc của đồng tiền cotton hơn vì mức độ tươi sáng, và mức độ rõ ràng giữa các mệnh giá. Trái lại về màu sắc thì đồng polymer hay bị nhầm lẫn giữa mệnh giá 500 000đ với 20 000đ và

mệnh giá 200 000đ với 10 000đ, nhưng về mặt kích cỡ người dân lại cho rằng đồng tiền polymer có được nhiều thuận tiện hơn do nhỏ và gọn hơn tiền cotton. Tiền polymer cũng được đánh giá cao về mức độ rõ ràng của các chữ và số trên tờ tiền cũng như tính trang nhã của đồng tiền. *“Về màu sắc thì cotton rõ ràng hơn polymer, màu sáng và tươi hơn, mỗi mệnh giá mỗi màu khác nhau rất điển hình. Về kích cỡ thì tiền cotton không bằng tiền polymer, tiền polymer nhỏ gọn, xinh xắn hơn. Về chữ và số trên mệnh giá thì 2 loại tiền cotton và polymer như nhau”.* (Nữ, 47 tuổi, 12/12, tạp vụ. TP. Hồ Chí Minh).

➤ Thuận tiện trong kiểm đếm

Bảng 2. Mức độ thuận tiện trong kiểm đếm của đồng polymer so với đồng cotton

Mức độ	Số ý kiến	Tỷ lệ %
Polymer rất dễ đếm hơn cotton	193	19.2
Polymer hơi dễ đếm hơn cotton	226	22.5
Như nhau	129	12.9
Cotton hơi dễ đếm hơn so với polymer	304	30.3
Cotton rất dễ đếm hơn so với polymer	147	14.7
Không biết	4	.4
Tổng số	1003	100.0

Không có sự khác biệt nhiều về mức độ thuận lợi giữa tiền cotton và tiền polymer trong kiểm đếm: 45% số người được hỏi cho rằng tiền cotton hơi dễ đếm hơn và rất dễ đếm hơn tiền polymer, trong khi chỉ 41,8 % cho rằng tiền polymer hơi dễ đếm hơn và rất dễ đếm hơn tiền cotton. Các thông tin thu được từ các phỏng vấn định tính có thể giúp giải thích cho hiện tượng này. Nhìn chung các ý kiến đều đề cập đến cả điểm mạnh và điểm yếu của mỗi loại tiền, rất ít ý kiến chỉ dành thiện cảm cho một loại tiền. Người dân cho rằng tiền cotton thì thuận lợi hơn khi đếm bằng tay do có độ nhám cao nên không bị dính, nhưng tiền polymer lại thuận tiện hơn khi đếm bằng máy do không bị dính hoặc kẹt díp. Ngoài ra, nhiều ý kiến còn kể đến những nhược điểm khác của tiền cotton làm cho đồng tiền này nhanh cũ và vì thế cũng gây khó khăn khi đếm cả bằng tay và bằng máy. *“Tiền cotton dễ đếm hơn tiền polymer rất nhiều vì tiền cotton có độ nhám cao, chỉ cần thấm nước vào đầu ngón tay là đếm dễ dàng, nó không quá trơn như tiền polymer. Tiền polymer không làm như thế được, nó trơn quá, láng quá nên khi đếm rất hay bị nhầm lẫn do độ bám dính cao, nhất là tiền mới, rất hay bị dính, bị kẹt díp. Nhưng nếu có máy đếm tiền thì tiền polymer đếm nhanh hơn, dễ hơn so với tiền cotton”.* (Nữ, 51 tuổi, 7/10, bán tạp hoá. Bình Dương)

➤ Thuận lợi trong cất trữ và vận chuyển

Theo số liệu bảng 3, 67,4% người được hỏi cho rằng đồng polymer thuận tiện

hơn đồng cotton trong việc cất trữ. Có thể thấy rằng những ý kiến “bỏ phiếu” cho đồng tiền polymer xuất phát từ hai lý do chủ yếu là kích cỡ vừa phải, thuận tiện (64,3%) và chất lượng giấy tốt, khó nhàu (35,6%). Kết quả từ những phỏng vấn sâu rất trùng hợp với số lượng định lượng. Ngoài ra, việc phát hành đồng tiền polymer có mệnh giá lớn 500.000đ cũng là nguyên nhân khiến người dân cho rằng đồng tiền polymer thuận tiện hơn khi cất giữ. “Tiền cotton không thuận tiện bằng tiền polymer, nhất là khi phải cất giữ một số lượng lớn vì mệnh giá của tiền cotton nhỏ, lớn nhất chỉ là 100.000đ, kích cỡ không gọn bằng tiền polymer, nếu đóng gói vận chuyển sẽ công kênh hơn nhiều so với tiền polymer”. (Nam, 40 tuổi, đại học, chủ cửa hàng máy tính. Cần Thơ).

Bảng 3. Mức độ thuận tiện trong cất trữ của đồng polymer so với đồng cotton

Mức độ	Số ý kiến	Tỷ lệ %
Polymer thuận tiện hơn rất nhiều so với cotton	289	28.8
Polymer hơi thuận tiện hơn so với cotton	387	38.6
Như nhau	181	18.0
Cotton hơi thuận tiện hơn so với polymer	108	10.8
Cotton thuận tiện hơn rất nhiều so với polymer	33	3.3
Không biết	5	.5
Tổng số	1003	100.0

Bảng 4. Lý do về mức độ thuận tiện trong cất trữ và vận chuyển các loại tiền

Lý do	Số ý kiến	Tỷ lệ %
Kích cỡ vừa phải, thuận tiện	Có	645 64.3%
	Không	358 35.7%
Kích cỡ to không thuận tiện	Có	7 .7%
	Không	996 99.3%
Chất lượng giấy tốt, khó nhàu	Có	357 35.6%
	Không	646 64.4%
Chất lượng giấy dễ nhàu	Có	6 .6%
	Không	997 99.4%
Khác	Có	183 18.2%
	Không	820 81.8%

➤ Về phương diện sử dụng: 74,5% đối tượng khảo sát bày tỏ thái độ yêu thích đối với đồng tiền polymer về sự thuận tiện trong sử dụng nói chung. Trái lại, số

người ưa thích đồng tiền cotton chỉ chiếm tỷ lệ rất khiêm tốn, với 13,2%.

Bảng 5. Mức độ thuận tiện trong sử dụng của đồng polymer so với đồng cotton

Mức độ	Số ý kiến	Tỷ lệ %
Thích tiền polymer hơn nhiều	373	37.2
Hơi thích tiền polymer hơn	374	37.3
Thích hai loại như nhau	134	13.4
Hơi thích tiền cotton hơn	71	7.1
Thích tiền cotton hơn nhiều	51	5.1
Tổng số	1003	100.0

3. Vấn đề bảo an của đồng tiền

➤ Mức độ gặp phải tiền giả

Tỷ lệ nhóm các cửa hàng lớn cũng như nhóm dân chúng gặp phải tiền polymer giả cao hơn không đáng kể so với gặp tiền cotton giả, chỉ từ 5% đến 7% với các tần suất hàng tuần, hàng tháng, nửa năm vài lần và một năm một vài lần.

Tương tự như đối với các cửa hàng lớn, mức độ gặp phải tiền polymer giả đối với nhóm dân chúng và các cửa hàng nhỏ cũng cao hơn mức độ gặp phải tiền cotton giả và sự khác biệt về tỷ lệ này cũng không lớn. Ở tần suất chưa bao giờ và thường xuyên gặp khoảng cách về tỷ lệ gặp phải tiền cotton giả và tiền polymer giả là rất nhỏ.

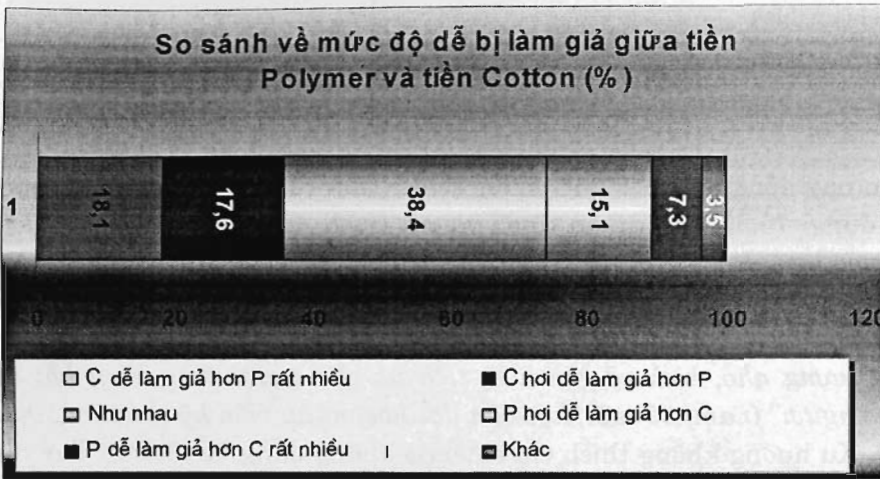
➤ Khả năng phát hiện tiền giả

Kinh nghiệm của người dân trong việc phát hiện tiền giả là rất phong phú nhờ vào việc nghe thông tin trên các phương tiện thông tin đại chúng cũng như sự mách bảo của những bạn hàng và người thân, bạn bè. Để phát hiện tiền giả, ngoài việc dùng đèn soi hoặc máy phát hiện tiền giả, người dân không chỉ quan sát màu sắc, nhìn ngấm hai bên mép tờ tiền mà còn căn cứ vào chất liệu, các con chữ và con số, ảnh Bác, quốc huy trên tờ tiền. *"Tôi nghĩ phát hiện tiền giả là dễ cả tiền polymer lẫn cotton. Cách phân biệt của tiền cotton là nhìn ảnh Bác Hồ, sờ chất liệu giấy. Còn polymer thì nhìn đường thẳng chạy chéo qua quốc huy, nhìn ô đổi màu và sờ độ ma sát trên các chữ và số nếu trơn là tiền giả"*. (Nữ, 43 tuổi, trung cấp, chủ cửa hàng nội thất, Lạng Sơn).

"Tiền giả polymer có màu xấu hơn, nhạt hơn. Cầm lên, nó không trơn láng như tiền thật. Nó nhám nhám, xần xần, không được tinh xảo lắm trong cách trang trí tờ tiền". (Nam, 40 tuổi, 9/12, chủ tiệm cầm đồ. Tây Ninh).

➤ Khả năng làm giả đồng tiền

Biểu 2

38,4% người dân cho rằng cả đồng tiền polymer và đồng tiền cotton đều có khả năng bị làm giả như nhau; 18,1% khẳng định đồng tiền cotton dễ bị làm giả hơn rất nhiều so với tiền polymer trong khi 7,3% nhận xét là đồng tiền polymer dễ bị làm giả hơn rất nhiều so với tiền cotton. “Theo tôi thì một khi chúng đã làm cái nghề đó rồi thì dù là polymer hay cotton chúng đều làm giả được, làm bao nhiêu cũng xong”. (Nam, 40 tuổi, 9/12, chủ tiệm cầm đồ, Tây Ninh). Những lý do giải thích cho việc đồng tiền cotton dễ bị làm giả hơn chủ yếu là chất liệu giấy của đồng tiền: dễ sản xuất, dễ mua và dễ băm mực; hoặc cũng có thể người dân cho rằng các chi tiết trên tờ tiền quá đơn giản nên dễ dàng bị làm giả. “Tiền cotton dễ làm giả hơn do chất liệu bằng cotton nên mực in dễ băm hơn, dễ in hơn thì sẽ dễ làm giả hơn”. (Nam, 40 tuổi, đại học, chủ cửa hàng máy tính, Cần Thơ).

Đối với đồng tiền polymer nguyên nhân dễ bị làm giả có thể là do đồng tiền này có mệnh giá lớn. “Tiền polymer dễ bị làm giả hơn tiền cotton vì mệnh giá lớn, hấp dẫn bọn làm hàng giả hơn”. (Nữ, 35 tuổi, 12/12, giáo viên, Bình Dương). Nhưng đa số người dân vẫn thừa nhận khả năng khó làm giả hơn hẳn của đồng tiền polymer so với đồng tiền cotton bởi sự phức tạp của việc in và giấy in tiền. “Polymer thì nghe nói phải in chữ và số giữa 2 lớp nylon nên có thể khó hơn”. (Nữ, 43 tuổi, trung cấp, chủ cửa hàng nội thất, Lạng Sơn).

4. Thái độ của người sử dụng

➤ Mức độ yêu thích, hài lòng với đồng tiền polymer

Bảng 6. Cảm nhận về tiền polymer

Mức độ cảm nhận	Số ý kiến	Tỷ lệ %
Rất thích	272	27.1
Hơi thích	483	48.2

Bình thường	184	18.3
Hơi không thích	40	4.0
Hoàn toàn không thích	24	2.4
Tổng số	1003	100.0

Hiện nay đồng polymer vẫn chiếm được tình cảm yêu mến và sự hài lòng của người sử dụng: 75,3% cảm nhận thích và rất thích đồng tiền polymer. *“Thích dùng tiền polymer hơn. Khi sử dụng thấy tiền polymer có nhiều ưu điểm hơn so với tiền cotton. Tiền polymer khó rách, khó bám bẩn, không thấm nước, không bị tác động nhiều bởi môi trường, không bị ẩm mốc, không bị mối mọt, tiền polymer có mệnh giá lớn, trọng lượng nhỏ, kích cỡ gọn hơn, tiện lợi cho người tiêu dùng khi cất giữ và mang theo người”* (nam, 30 tuổi, học vấn đại học, nhân viên kỹ thuật của hàng game, Cần Thơ). Xu hướng không thích chỉ chiếm 6,4% không đáng kể. Tuy nhiên cũng có tới 18,3% không tỏ thái độ yêu hay ghét đối với đồng polymer.

► Các yếu tố tác động

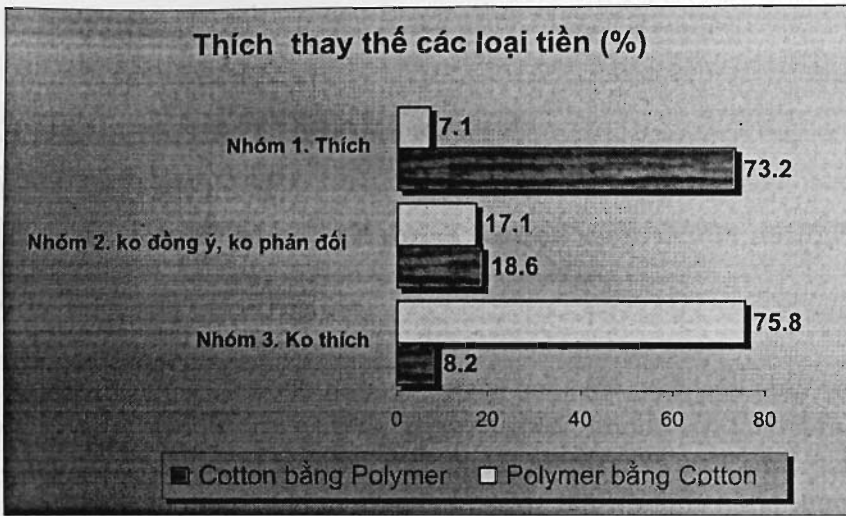
Trong sự “yêu mến” và “hài lòng” với đồng polymer không có sự khác biệt về giới, nghề nghiệp, học vấn, song có sự tác động của yếu tố “độ tuổi”. Sự tác động biểu hiện bằng tương quan tỷ lệ nghịch giữa độ tuổi với mức độ yêu thích và hài lòng với đồng polymer. Ở nhóm tuổi càng trẻ thì sự yêu thích càng lớn. Xu hướng yêu thích giảm dần đối với các nhóm tuổi lớn hơn. Theo báo cáo đánh giá của hai tỉnh Đà Nẵng và Bình Dương thì sở dĩ nhóm người lớn tuổi không yêu thích tiền polymer như tiền cotton do thói quen đã được thiết lập hàng chục năm chưa mất đi và tâm lý “hoài cổ” của người có tuổi, ý kiến của chị M.T.H, 51 tuổi, CBVCNN ở Lạng Sơn trong phỏng vấn sâu hoàn toàn phù hợp với nhận định từ hai báo cáo đó: *“Từ khi có tiền polymer cô cảm thấy không thích lắm. Vì cô đã sử dụng tiền cotton từ thời bao cấp, mình đã quen rồi, chuyển sang tiền kia mình không thích”*. Trong khi đó lớp người trẻ có tâm lý dễ chấp nhận, dễ hoà đồng với “cái mới” hơn và họ hình như có vẻ khách quan hơn khi chưa bị ấn định bởi thói quen sử dụng tiền cotton. *“Lúc chưa đổi tiền thì em còn bé, chẳng mấy khi được tiêu tiền. Đến bây giờ ra bán hàng thì sử dụng tiền polymer là chính, đồng cotton chỉ có ở mệnh giá nhỏ. Không hiểu người ta chê tiền polymer thế nào nhưng em thấy nó không sặc sỡ như tiền cotton, nhưng trông hiện đại và dễ chịu. Em thấy chẳng có điều gì đáng phàn nàn.”* (Nữ, 26 tuổi, bán hàng thuê, 12/12, Lạng Sơn).

Tuy nhiên với tất cả mọi độ tuổi thì xu hướng yêu mến, hài lòng với đồng polymer bao giờ cũng chiếm ưu thế và thường gấp khoảng 11, đến 12 lần xu hướng không yêu thích đồng tiền này.

Vùng cũng là yếu tố có tác động đến mức độ yêu thích và sự hài lòng đối với đồng polymer nhưng không lớn, với sự chênh lệch chỉ với khoảng 10% giữa vùng miền Trung và miền Nam so với miền Bắc

► Giả thuyết về việc sử dụng thống nhất một loại tiền và các yếu tố tác động

Biểu 3

Xu hướng muốn thay đổi tiền cotton bằng polymer chiếm ưu thế hơn hẳn: chỉ có 7,1% số người thích thay thế tiền polymer thành tiền cotton, trong khi đó có tới 73,2% số người thích thay thế tiền cotton thành polymer. Nhóm không thích thay thế các loại tiền có chiều hướng ngược lại: 75,8% không thích thay thế tiền polymer bằng cotton và 8,2% không thích thay thế tiền cotton bằng polymer.

Trong sự đo lường hai giả thuyết trên có sự can thiệp của các yếu tố độ tuổi, vùng và mức sống. Nhóm độ tuổi trẻ không thích thay thế tiền polymer bằng cotton và nhóm khu vực miền Trung và miền Nam ít muốn thay thế tiền polymer sang tiền cotton hơn khu vực miền Bắc. Tuy nhiên phải khẳng định rằng xu hướng không muốn thay thế tiền polymer ở cả ba miền vẫn chiếm ưu thế. Tất cả các nhóm mức sống từ khá giả đến dưới trung bình đều có xu hướng không thích thay thế tiền polymer thành cotton, nhưng nhóm khá giả chiếm tỷ lệ cao hơn so với hai nhóm còn lại.